

Cílem této práce bylo pokusit se zachytit vývoj autorského práva západní civilizace, rozebrat jeho nejdůležitější momenty a pomocí nich pak obsáhnout hlavní rysy kontinentálního a copyrightového přístupu v problematice autorskoprávní ochrany. Práce byla proto rozdělena do tří částí. První z nich byla věnována historickému vývoji směrem k moderním autorskoprávním systémům. Druhá část se zabývala mezinárodní autorskoprávní úpravou a evropskou harmonizací na tomto poli, zároveň v ní byly nastíněny problémy i trendy současné autorskoprávní oblasti. Třetí část se soustředila na kontinentální a copyrightový přístup na základě rozboru jejich základních aspektů.

V první části práce byl tak zaznamenán vývoj autorskoprávní ochrany od starověku až po 19. století. Byly zmíněny izolované prostředky autorskoprávní ochrany starověkých civilizací, které předznamenávaly pozdější roli nástrojů autorskoprávní ochrany. Byl sledován vznik a expanze tiskařského průmyslu a spolu s ním i literárního pirátství, na které reagovaly mocenské struktury udělováním privilegií, jen málo však reflektujícími významnost osoby autora v nejen ekonomických vztazích své doby. Autor se poté pomalu vynořoval z anonymity a spolu s ním vyvstávala potřeba institucionalizace ochrany. Ke konci první části dále táto práce rozebrala moderní obrat v právním chápání obou právních přístupů, ke kterému došlo s rozvojem filozofie přirozených práv, která dospěla pro kontinentální přístup k zásadnímu konceptu morálních práv, k nezbytné kvalifikaci duševního výtvaru jako vlastnictví a na jejich základě dala vzniknout monistické a dualistické teorii.

Druhá část práce se pokoušela postihnout vývoj a základní rysy autorskoprávní ochrany v mezinárodním a evropském kontextu, jejichž úprava již od počátku svého vývoje naráží na potřebu překonat zásadní rozdíly mezi kontinentálním a copyrightovým systémem a umožnit tak efektivní celosvětovou i celoevropskou autorskoprávní ochranu. V mezinárodním kontextu byl nastíněn vývoj od národních legislativ k mezinárodní úpravě, reprezentované nejvýznamnějšími úmluvami a jejich základními principy, které výstižně poukazují na specifické přístupy obou právních tradic a jejich změny.

V následujících kapitolách pak byly nastíněny současné problémy, se kterými se musí autorskoprávní ochrana vyrovnávat, ať už z pohledu kontinentálního nebo copyrightového. Byl vysvětlen tzv. „paradox copyrightu“ a naznačeny ostatní možné konflikty zájmů mezi autorským právem a dalšími právními odvětvími, řešenými zejména na americkém kontinentě v souvislosti s ústavními svobodami. Bezprecedentní nárůst pirátství a prostředky, kterými se s nimi vyrovnat byly naznačeny dále. Následovalo vysvětlení potřeby efektivní správy autorských práv a rozbor role výjimek a problematiky jejich fungování za měnících se podmínek, daných novými technologiemi, podněcujícími vznik neustále nových a nových otázek.

Odpovědi na nastíněné otázky byly hledány pomocí trendů, vycházejících ze současné situace a charakterizujících směr autorskoprávní ochrany nyní. Hlavním trendem bylo zjištěno sblížení kontinentální a copyrightové tradice, umocněné vzrůstajícím vlivem americké právní tradice na myšlení v oblasti autorského práva obecně. Trendy komercializace a dematerializace nadále zasahují další nové oblasti a překvapivě se i za takové situace zvyšuje význam kolektivních správců. Posilování postavení autora v licenčních vztazích a naopak tendence k potlačování morálních práv byly zjištěny jako další z aktuálních tendencí. Konečně pak byl vysvětlen zajímavý fenomén odklonu od konceptu multilaterálních smluv a opětovný příklon ke smlouvám bilaterálním.

V poslední, třetí, části práce, byl konečně podroben rozboru kontinentální a copyrightový systém autorskoprávní ochrany. Byly vysvětleny a porovnány jejich základní aspekty s důrazem na odlišnosti v chápání cílů autorskoprávní ochrany vzhledem a k roli a významu morálních práv v jejich jednotlivých úpravách. Následovně byly vysvětleny

základní principy, na kterých moderní autorskoprávní systémy spočívají a z pohledu různých legislativ pak byly demonstrovány základní koncepty, jako jsou autor, dílo nebo vydání díla. Důraz byl kladen zejména na institut výjimek z výlučných práv a jejich vnímání v kontinentální a copyrightové tradici. Výklad se zabíral i koncepcemi kolektivní správy autorských práv a prostředky vynucování práv. Závěrem bylo prezentováno shrnutí hlavních rozdílů mezi autorskoprávním a copyrightovým přístupem tak, jak bylo možno je vidět v celém průběhu práce.

Je patrné, že ochrana autorských práv je dynamickým a komplexním fenoménem, který nelze plně pochopit bez zasazení do určitého časového kontextu, ani bez předstření jeho rozmanitých dimenzí. Náhled ze širší perspektivy však umožňuje vysledovat vývoj jednotlivých právních tradic a pochopit tak nejen principy, které byly určující pro jejich zrod, ale i principy, které se postupem času rozvinuly do současné podoby kontinentálního a copyrightového právního systému.

Vznik potřeby autorskoprávní ochrany se pro účely této práce stává pomyslnou startovní čarou, ze které se kontinentální a copyrightový systém v důsledku odlišných přístupů k různým autorskoprávním institutům, ideálním cílům a jiným ekonomicko-sociálním faktorům vydávají na rozdílné tratě, aby se jejich cesty střetávaly na poli mezinárodní a nadnárodní úpravy. Jejich budoucí směr je velmi nesnadné odhadnout, neboť v současnosti prochází nástrahami digitální éry a mnoha nových výzev, které jsou s digitálním prostředím spojené. Nezbývá než věřit, že i s nimi se autorské právo vyrovná tak, jako se vyrovnalo s problémy, popsány v této práci, včetně zdánlivě neslučitelných aspektů kontinentální a copyrightové tradice.